

ספר באר מים חיים

הכין ויסד איש חסד
הרב הגאון איש אלקים קדוש, המפורסים בחכמה וביראה וענוה
מוהר"ר חיים זצלה"ה

בעל המחבר ספר סידורו של שבת וספר שער התפלה
אשר שמש בכתר הרבנות בכמה קהלות קדושות
ובסוף ימיו קבע ישיבתו בארץ הקודש תוב"ב
ומשם הובא חיבור הלז, בו נפלאות ידבר, להבין מקראי קודש
חיילים יגבר, ולהעיר הלבבות בפרד"ס ישכיל ויסביר
מן הבאר ההוא ישקו העדרים כאשר עיניכם תחזינה מישרים

נוסח שער דפ"ר

מהדורה חדשה ומפוארת, מאירת עינים, מוגהת בהגהה מדויקת
ומתוקנת, נוספו אלפי מראי מקומות וציונים, נפתחו ראשי תיבות
וקיצורים, הקטעים חולקו לפיסקאות קצרות, נוספו סימני פיסוק וניקוד,
ובתוספת אלפי כותרות משנה

יו"ל בעזה"ת ע"י ממלכת התורה "עוז והדר"
שנת תשפ"ג לפ"ק

פרשת בראשית

אשר נעשה אחר כך בששת ימי הבנין והשבת שאחר כך, הכל היה נכלל מקודם במאמר הלז, והוא הכלל הגדול הכולל כל הפרטים היוצאים ממנו, וכל תשע מאמרות הכתובין אחריו אינן אלא פרט היוצא מהכלל, ואין צפרט אלא מה שבכלל, וכל פרט צריך לכלל למשוך ממנו תמיד כל בחינת שפע אור וצרכה להחיותו לקיימו על מעמדו, כעין חיות אצרי הגוף הנמשך מהראש.

כל הבריאה נכללת במדת החכמה

וב' זה הוא עצור מה שידוע מזוהר הקדוש (ויגש חו.) ומכתבי האר"י ז"ל (פרע"ח שער הקר"ש פ"א), אשר כל צריחת העולמות עליונים ותחתונים, הכל נצראו בכה בחינת מדת החכמה, בסוד הכתוב (משלי ג יט) 'ה' בחכמה יסד ארץ', ואומר (תהלים קד כד) 'מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית', ופירוש 'כולם בחכמה עשית' כאמור, שכל הבריאה כולה מראש ועד סוף כולם נכללו בצחינת מדת הזו, וכולם שואפים שפעם וחיותם וכל הנצרך להם הכל ממדה הזו, והיא הימד גדול שהכל תלוי בה, ונקראת כלל הכוללת כל הפרטים שתחתיה, כי היא נקראת בחינת הראש כמאמר הכתוב (שם קיא י) 'ראשית חכמה' וגו', ולכן כל האצרים נכללין בה.

גם בחינת כתר כלולה בחכמה

צ"א ולמד מה שכתוב בסידור האר"י ז"ל (סידור קול יעקב כוונת ראש השנה), וזה לשונו: נודע שעולם הכתר בכל מקום שהוא הוא טמיר וגנוז, ואף שנקרא ראש הוא בסוד הנעלם, ועיקר הראש הוא החכמה שנקרא ראשית דכתיב 'ראשית חכמה' וכו', והכתר נעלם בתוכו בסוד 'כי עמך מקור חיים' (תהלים לו י), והוא סוד א' שבמלת ראש כמבואר בזוהר הקדוש, והוא ראש אל כל המוחין וכולל כולם דכתיב 'כולם בחכמה עשית' וכו'. עד כאן. הרי לפניך שגם בחינת הכתר שהוא למעלה ממנה נכלל בה, ומכל שכן מה שלמטה ממנה.

א (א) בראשית ברא אלהים וגו'. ורבים ראו כן תמהו ואמרו צראשית, ששיעור התיבה הוא דבוקה לתיבה שלאחריה, וכאן חסר הנסמך לה, כמו שכתוב צרש"י הקדוש ושאר מפרשי התורה, ואענה גם אני את חלקי בכמה פנים, בחסדי שמו יתצרך החונן לאדם דעת.

מאמר 'בראשית' הוא ראש לכל הבריאה

א. יתצרך וישתבח שם אלהינו אלהי עולם, ה' הטוב והמטיב לכל הכל יכול וכולל יחד, וכלל כל הבריאה מה שהיה והוא ועתיד להיות במאמר אחד הוא מאמר צראשית, אשר הוא ראש לכל הבריאה ונכלל בתוכו כל הנמצאים שבעולם, מן הנורה הראשונה שבעולמות עליוני העליונים עד יתוש קטן שבטבור הארץ. והוא כמו הראש בגוף האדם אשר על הארץ הנקרא עולם קטן (תחומא פקודי ג), אשר צראשו נכלל כל רמ"ח אצרו ושק"ה גידיו בחיותם ונפשם ומזונם, כי היכול יוכל לזוז אבר אחד מאצרי הגוף בלתי כח הנשמה שצראש ששם עיקר משכנה ומשם מתהלך החיות לכל האצרים וגידים. הלא תראה, אם יחסר בגוף האדם אבר אחד מאצרי הגוף כמו היד והרגל, ישאר האדם בחיותו כמו שהיה רק חסר אבר, ולא כן אם יחסר הראש לא ישאר שום חיות וכח לכל האצרים וגידים, והכל הולך אחר הראש, כי כל כוחי הגוף וחיותו הכל נמשך מהראש, כי זו שורש עיקר החיות ומוח הנשמה שצאדם.

ובבזו כן ממש צצריאת כל העולמות אשר נצראו על ידי עשרה מאמרות אלהים, כולם בכלל נכללו במאמר הראשון שהוא צראשית, כי זו נכלל כל היצור וכל העתיד לזור, ועל כן משונה במאמרו לשום את שמו צראשית ולא 'ויאמר' כשאר המאמרים הבאים אחריו, לומר שהוא ראש וראשון לכל יצורי עולמים כבחינת הראש שהכל נכלל בו וממנו נמשך כח וחיות לכל האצרים. ולכן מרומז בו 'צראשית' (סוכה מט.) 'וירא שבת' (תקו"ז תקון ט כד.), כי כל

'בראשית' רומז לחכמה וכולל ט' מאמרות שאחריו

וידוע אשר מאמר **צראשית** הוא הרומז לצחינת מדת החכמה, כמו שאיתא בזוהר הקדוש (הקדמה ג:), וכן מתורגם בתרגום ירושלמי על **צראשית** בחוכמתא, ואות א' שבתוכה רומז על צחינת הכתר הנכלל בה, כמו שאיתא בזוהר הקדוש בכמה מקומות (ראה תקו"ז תקון סט קטו.). וממילא מצואר מזה אשר כל מעשי צראשית מקטן ועד גדול, מה למעלה מה למטה מה שהיה והוא ועמיד להיות, הכל נכללו במאמר **צראשית** הכולל כל תשע מאמרות שאחריו, והם אינם רק פרט היוצא מהכלל. כדרך הכתוב (שמות כג ו) 'כי יתן איש אל רעהו' כלל, 'כסף או כלים' פרט, כלומר שזה הפרט היה בכלל, כי כל אשר יתן כתיב הן כסף או כלים או שארי דברים עד אין שיעור וערך. כן זה המאמר **צראשית** הוא הכלל הגדול שהכל נכללו בו, ואחר כך הולך ומפרש הקרא סדר הפרטים הנמשכים ממנו בתשע מאמרות שאחריו.

הצדיקים מקבלים שכר על כל פרט בבריאה שמתקיים בזכותם

וזוה שאמרנו חז"ל (אבות פ"ה מ"א) בעשרה מאמרות נצרא העולם, ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד היה יכול להצראות. כלומר, כיון שבמאמר הראשון נצרא כל הצריאה כולה מראש ועד סוף בכלל, למה הוצרך אחר כך לפרוט כל אחד ואחד במאמר בפני עצמו, ודי היה לו במאמר הראשון לצד, אלא להפרע מן הרשעים וכו' וליתן שכר טוב לצדיקים וכו', לשלם לצדיקים שמקיימין את העולם בעד כל פרט ופרט בפני עצמו, ולהיפך צראשית שמאצדין העולם להפרע בעד כל פרט ופרט בפני עצמו. וכדצרינו אלה מרומזו בזוהר הקדוש (צראשית טז:): וזה לשוננו, 'ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור', מהכא איהו שירותא לאשכחא גניזן היאך אתצרי עלמא צפרט, דעד הכא הוי בכלל וכו', עד כאן.

דיבור 'אנכי' כולל את כל עשרת הדברות

ותדע כי מה שאמרנו חז"ל (מכילתא מס' דצחודש ד) וזה לשוננו, 'וידבר אלהים את כל הדברים האלה' (שמות כ א) מלמד שאמר הקדוש ברוך הוא

עשרת הדברות צדיבור אחד וכו', ומה תלמוד לומר וכו', אלא מלמד שאמר הקדוש ברוך הוא עשרת הדברות צדיבור אחד וחזר ופרטן דיבור דיבור בפני עצמו וכו'. עד כאן. גם שם פירושו כאשר כתבנו עד כה, כלומר שצחינת 'אנכי' לצד נכללו בו כל הדברות שלאחריו, כי 'אנכי' הוא כלל הגדול הכולל בו הכל מחמת שאני ה' המצוה וראוי לעשות מה שאני מצוה, ואידך פירושא הוא אני מצוה כך וכך, אבל דיבור הראשון אנכי ה' אלהיך נכלל בו כל תשע הדברות שאחריו. וגם שם הטעם הוא עבור המזכר, כי 'אנכי' רומז לצחינת החכמה, והכתר נעלם בה, כי 'אני' הוא סוד החכמה צסוד הכתוב (ישעיה מד ו) 'אני ראשון ואני אחרון', ואות הכ' רומז אל הכתר הנכלל בה. וממילא כוללת כל מה שלמטה ממנה, ועל כן כולן צדיבור אחד נאמרו כי נכללו כולם צדיבור הראשון שהוא 'אנכי' וככל הנאמר.

כל הטפל לארץ בעבר ובעתיד נברא במאמר 'בראשית'

ובזה יצא על נכון אומרו **צראשית צרא אלהים את השמים ואת הארץ**, כלומר צמדה הנקראת ראשית חכמה שהוא המאמר הראשון אשר אמר יוצר כל, **צראשית**, צמדה הזו וצדצר ה' הראשון הלו **צרא אלהים את השמים ואת הארץ**. אמר שני אחין להפריד ציניהם, ולא אמר 'השמים והארץ', לרבות הטפל לשמים והטפל לארץ, כלומר כי כל אשר צשמים ממעל ועל הארץ מתחת, הם וכל אשר בהם מה שהיה ומה שעתיד להיות, הכל נצרא במאמר הלו הנקרא ראשית חכמה, ולכן הוא המאמר הראשון, ונקרא **צראשית** לפי שהוא הראש לכל המאמרים, וכל המאמרים הם כמו הצברים הנכללים כולם צכח הראש.

כל מיני אנשים נכללו בפסוק 'בראשית' וגו'

ו"בן סופי תיבות **צראשית** 'צרא' אלהים' אותיות 'אמת', וסופי תיבות א'ת' השמים' אותיות 'תס', וסופי תיבות אלהים' א'ת' אותיות 'מת', כי כל עיקר צריאת העולמות היה הכל צשציל האדם, ורמז בכלל הזה כל דרך ומהות אנשים שיהיו עד סוף העולם, צשלושה צחינות אלו, שהם 'אמת' רמז על אנשי אמת בישראל הצדיקים צאמיתיות לצצם לה'

אלהיהם בלצד, ואותיות 'תס' על אלו ההולכים בתמימות עם ה', ואותיות 'מת' על אנשים הרשעים אשר צחייהן קרוין מתים. וכל אלה נפה הקדוש צרוך הוא בראש הצריאה, ונכללו כולם במאמר אחד שהוא הראשית והראש לכל.

הגאולה העתידה נרמזת ב'בראשית'

וגם רמז בפסוק הלז על הגאולה השלימה העתידה לבוא, צעת שיהיה ה' למלך על כל הארץ, ואז יהיה ארץ ושמים בצחינה אחת, בסוד הכתוב (זכריה יד ט) 'ציוס ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד'. וזה שאמר **בראשית צרא אלהים את השמים ואת הארץ**, כלומר גם זה שיהיו שמים וארץ בצחינה אחת, להיות הודו על ארץ ושמים בשוה, היות לו דירה בתחתונים כמו בעליונים, שזה תכלית כל מעשה שמים וארץ ותקות כל מקוה, הכל נכלל במאמר הראשון הלז. ואחר כך התחיל הקרא לפרש צדך פרט כל דיבור ודיבור בפני עגמו, **ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור וגו'**, כאשר נפרש להלן כל הפרשה בעזרת ה' אלהינו עלינו.

העולם נבנה בחסד גמור דמיון חסד הנעשה למת

גם ירמוז סופי תיבות פסוקי תורתנו הקדושה **צ'רא' אלהים' א'ת' [השמיים' וא'ת'] אותיות 'אמת מת'**, כי ידוע אשר עיקר צריאת העולם היה צכדי להיטיב לצריותיו, והוא ודאי חסד של אמת שאינו מנפה לתשלום גמול כי תבל ומלואה שלו וכל העולם צריכין לאורו, והוא כביכול צרוך הוא וצרוך שמו אין צריך לשום צריה, והוא דמיון לחסד שעושין עם המתים שהוא חסד של אמת, ועל כן רמזו בראשית הצריאה 'אמת מת', לומר כי העולם נבנה בחסד של אמת הגמור, דמיון חסד אמת הנעשה עם המת.

תכלית הבריאה לתקן שבירת הכלים ומיתת מלכין קדמאין

אז יראה לרמז בזה אותיות 'אמת מת', כי ידוע שתכלית צריאת העולם היה צכדי לתקן שבירת הכלים ומיתת מלכין קדמאין הכתובין בקרא, בסוד הכתוב (להלן לו לא-לט) 'ואלה המלכים אשר מלכו בצרף אדום' וגו' עד 'וימלוך וימת' (ספר הליקוטס פ' וישלח ד"ה ואלה המלכים). והוא נרמז במאמר חז"ל

צמה שאמרו (צ"ר ג ז) שהיה הקדוש צרוך הוא צורא עולמות ומחריצין עד שצרא את אלו ואמר דין הניין לי וכו'. עד כאן. ונאריך בענין זה קצת להלן. על כן רמז בתחילת הצריאה 'אמת מת', לומר שהצריאה היתה צצביל החסד של אמת שרצה הקדוש צרוך הוא לעשות עם המת, פירוש מאנין מצריין, הוא מיתת המלכים הללו, וצכדי לתקנם ולהעלותם למעלה היתה תכלית כל צריאת שמים וארץ.

בעליונים נברא בחינת השמים תחילה

ובן אמר הכתוב אחר כך (פסוק ז) **והארץ היתה תהו ובהו**, כי ידוע מה שכתב בליקוטי תורה (פ' בראשית) משם האר"י ז"ל, אשר זה קאי על קודם צריאת שמים וארץ, שהיתה צחינת שצירת הכלים שהוא תהו ובהו, ורוח אלהים מרחפת ראונו לומר 'מת רפ"ח' ניצוץ קדישין אשר נפלו לתוך עמקי הקליפות וצריכין להעלותם ולתקנם, ועל כן צעת הצריאה רצה האל הטוב לעשות עמם חסד של אמת לתקנם ולהחיותם, על כן צרא את השמים וארץ העליונים הידועים למציני מדע שהם אצא ואימא, כדי שתתעבר זעיר ונוקציה מהם, הכל כידוע. לכך צשמים וארץ הללו נצרא השמים תחילה, כאשר רמזו חז"ל בלשונם (צ"ר א טו) רבי יוחנן אומר משום חכמים, לצריאה שמים קדמו שנאמר **בראשית צרא וגו'**, לשכלול הארץ קדמה שנאמר (להלן ז ד) 'ציוס עשות ה' אלהים ארץ ושמים' וכו'. עד כאן. והוא רומז אל הנזכר, אשר בצריאת השמים וארץ עליונים שהם אצא ואימא נצרא צחינת השמים תחילה, אבל צהולדת זעיר ונוקציה שהוא צחינת שכלול ויסוד העולם, הארץ תחילה, על דרך מאמר חז"ל (צ"ב קמא). בת תחילה סימן יפה לצנים.

המגביר גופו על נשמתו יכול להתעלות ע"י אור התשובה

ודפי מה שכתבנו למעלה שרמזו בראש הצריאה כל דרך ומהות אנשי ישראל שיעמדו אחר כך, אפשר גם שכללם בצחינת שמים וארץ, כי יש אנשים אשר נקראו בצחינת שמים, לצד התגברות צחינת נשמתן הצאה משמים על צחינת גופן הנצרא עפר מן האדמה, ולשם זה יקראו שמים, ולהיפך ח"ו כאשר יתגבר צאדם צחינת גופו על נשמתו, ההוא יקרא ארץ, כי הוא ממולא בגוש עפר ארץ. ולזה

וממילא נמשך מזה כל צחינת שפע וצרכה, צרכה בני חיי ומזוני ממזל דכל מזוני ציה תליין.

האדם כלול מעליונים ותחתונים

והיחוד השני הוא מתחל לעילא, כי ידוע אשר האדם נקרא עולם קטן (מנחומא פקודי ג), לפי שהוא כלול מכל העולמות שלמעלה ושלמטה אשר בשמים וצארץ, כי נשמתו מן השמים ונכללה מכל העולמות שלמעלה בצחינתיה, נפש, רוח, ונשמה, ונשמה לנשמה, אשר נלקחה מארבע העולמות, אצילות, צריאה, יצירה, עשיה, הידוע לידעי חן. וגופו מן הארץ הנכלל מארבע יסודות, אש, רוח, מים, עפר, שהם שורש כל הנצחיים שבארץ מהדומם, נומת, חי, מדבר, כללותיהם ופרטותיהם הכל אשר לכל יסודותם ושורשם מהארבע יסודות אלו, כמו שכתב הרמב"ם ז"ל (יסודי התורה פ"ד ה"א), עיין שם צאר היטב.

יחוד מתתא לעילא הוא כשאדם מתדבק בה' בשלימות

ובאשר האדם מקשר ומדבק עצמו עם נשמתו וכל כח גופו אל ה' אלהיו בשלימות, היינו שלא יעשה שום עשיה ולא לדבר שום דיבור ולא לחשוב בשום מחשבה ולא יזוז בשום אבר כי אם באופן שימצא מקום לה', וכאשר הוא מדבק עצמו בצמת לאמתו קן, הנה כל צחינה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מכל הדברים הכלולים ושייכים אל שורש נשמתו, נצמדים ונדבקים ונקשרים אמו עמו אל ה' אלהיהם באהבה עזה ונפלאה צדוה ושמה. וזה העיקר נחת רוח שפפה הקדוש צרוך הוא לקבל מעולמו, וזה היחוד נקרא מתחל לעילא, כי מיחד ומקשר הארץ וכל אשר עליה לרוכב שמים. וזה ענין העלאת מיין נוקצין והורדת מיין דכורין כידוע. ואל זה רמז המשורר צומירות של שבת (צרוך אל עליון) ואשרי כל חוכי לתשלומי כפלי, שמתאווה ומנפפה תמיד להשלים הכפל השני יחודים האלו, מתחל לעילא ומעילא לתתא.

ב' היחודים כנגד תכלית הבריאה להיטיב לבריות והכרת מלכותו

ושני צחינות היחודים הללו רומזים למה שמצויר בהקדמת עץ חיים (שער הכללים פ"א) צשם

אמר והארץ היתה תהו ובהו, כלומר מי שהוא בצחינת 'ארץ' הוא תהו ובהו ממש לא יראה אור כי יצוא, אצל ואמר אלהים יהי אור (פסוק ג), זה אורה של תשובה כמו שאיתא בליקוטי תורה (ראה ז"ח רות מג.), אם ישוץ אל ה' אז ודאי וירחמהו, יפיץ עליו ענן אורו וזהו נרו עלי ראשו. וזה וירא אלהים את האור כי טוב (פסוק ד), טוב לשמים וטוב לבריות, תיקון השצירה ותיקון הצריאה. הכל כידוע.

ביאור דברי חז"ל אודות סדר הבריאה

ב. או יאמר הכתוב בראשית צרה אלהים וגו'. ידוע מאמר חז"ל (צ"ר א טו) צית שמאי אומרים שמים נצראו תחילה ואחר כך ארץ משל למלך וכו', וצית הלל אומרים הארץ נצראת תחילה ואחר כך שמים משל למלך וכו', רבי יוחנן אמר משום חכמים לצריאה שמים קדמו לשכלול הארץ קדמה וכו', אמר רבי שמעון בן יוחאי תמיהני איך נחלקו אצות העולם צית הלל וצית שמאי על צריאת שמים וארץ, אלא שניהם לא נצראו אלא כאלפס וכסויו שנאמר (ישעיה מ"ג) 'קורא אני אליהם יעמדו יחדיו וכו'. עד כאן. ולהצין דברי חז"ל ציה המאמר כי לכאורה מאי נפקא לן מפלוגתא זו אם זה קדם או זה, ומאי דהוה הוה.

ב' יחודים נעשים כל יום ע"י תפילת הצדיקים

אכן מה שנראה ציה הוא, דכיוונו לרמוז על שני היחודים הנעשים מידי יום ציומו על ידי תפילת הצדיקים ועשיות המעשים טובים.

יחוד מעילא לתתא ממשיך השפעות לכל העולמות ולישראל

האחד הוא היחוד מעילא לתתא, להמשיך מאור פני מלך מחיה החיים כל צחינות שפע אור וצרכה על כל העולמות שלמעלה ושלמטה עד כנסת ישראל, ומשם על ראש בני ישראל עמו צרכה החיים והשלוש, שיופיע עלינו מאורו יתצרך תמיד בכל עת, ובכל שעה יפיץ עלינו ענן אור קדושתו יתצרך, באורות פנימים ומקיפים לשמרינו מכל נד, היות צלל כנפיו נחסה ונתלונן, להיות דביקים באור קדושתו יומם ולילה, אשר לפניו נעבוד ציראה ופחד בקדושה וצטרה יתירה, ולאהבה אותו ולעבדו בצלצ שלם,

והעיקר צמח שצפה הקדוש צרוך הוא לקבל נחת רוח מעולמו, הנה ודאי תכלית הצריחה הייתה שיהיה איתערותא מתתא לעילא עולה תחילה בכל הדברים, ועל ידי האיתערותא דלתתא מתעורר לעילא, להיות על ידי זה הקדוש צרוך הוא מייטיב לצריותיו אשר ברא צידו הגדולה בצחינת היחוד מעילא לתתא, וזה לשכלול הארץ קדמה, כלומר בצחינת היחוד מתתא לעילא צריך לקדם, כי הוא העיקר והיסוד הקודם.

גם ההתעוררות מלמטה ע"י שפע אור מלמעלה

ואז"ל תדע שאף גם זאת האיתערותא מתתא לעילא הנצרך לקדמה, צלמי אפשרי להיות אם לא תקדים אליה שפע אור מעילא לתתא, בכדי שיוכל לעשות איתערותא מתתא לעילא. וידוע מאמר חז"ל (קדושין ב:) אלמלא הקדוש צרוך הוא עוזרו לא היה יכול לו. ואף שני הצחינות האלו נעשים כאחד, כמאמר חז"ל (ראה תענית כה: זוהר רעיא מהימנא פנחס רמו: אין טיפה יורד מן השמים שאין טפיים עולין כנגדם מן התהום. וכידוע מכוונות האר"י ז"ל (סידור האר"י) צ"ש שלום, שהורדת מייך דכורין והעלאת מייך נוקצין נעשה בפעם אחד, ככלה היוצאת לקראת החתן. ועל כן אמר רבי שמעון בן יוחאי תמיהני איך נחלקו אבות העולם וכו', אלא שניהם כאחד נבראו 'קורא אני עליהם יעמדו יחדיו', רומז אל הצחינה הלו צמח שנעשה צרגע אחד היחוד מעילא לתתא ומתתא לעילא, כדבר האמור.

התחלות שני היחודים נקראים 'ראש'

וז"ל שאמר **בראשית ברא אלהים**, כלומר צ' ראשית ברא, ומנה הם השמי ראשית, את השמים ואת הארץ כלומר, צחינת היחוד מעילא לתתא המתחיל משמים ויורד על הארץ, וצחינת היחוד מתתא לעילא העולה מן הארץ לשמים. ועבור זה חלקן בשני איתין ולא אמר 'השמים והארץ', לרמז כי זה צחינה לצד וזה גם כן צחינה לצד, וצד אחד מהיחודים הללו ההתחלה שלו נקרא ראש, וזה צ' ראשית כנ"ל.

הקב"ה צפה במעשי הצדיקים ונגרם היחוד הנצרך לבריאה

אכן אמר הכתוב **והארץ הייתה תוהו ובוהו**, ופירש התרגום 'לדיא ורקניא', כלומר צעת הצריחה לא היה עדיין מי שיגרום היחוד מתתא לעילא, כמו

האר"י ז"ל, אשר צריחה העולם היה צשזיל שני דברים, שהוא צכדי להיטיב לצריותיו, וצגין דישתמודעין ליה, עיין שס. כי היחוד מעילא לתתא הוא צכדי להיטיב לצריותיו, כי זה כל צחינת היחוד הלו להמשיך שפע אור וצרכה לכל העולמות כאמור. והיחוד מתתא לעילא הוא צגין דישתמודעין ליה, כי זה כל תכלית הצריחה ש'דע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה צאפו ה' אלהי ישראל מלך' וכו', ועל ידי כך ינמא נפשו ויכמה צשרו להדבק ולהתקשר צמלך חי העולמים צרוך הוא וצרוך שמו, צקשר אמין וחוק צל תמוט עולם ועד.

'שמים נבראו תחילה' רמז ליחוד מעילא לתתא

וז"ל רמזו צית שמאי וצית הלל צצצריהם, כי מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי כלל. וצית שמאי מדברים צצצרינת הטעם הטוב צמח צצצרי הקדוש צרוך הוא את עולמו, שהוא צכדי להיטיב לצריותיו, ועל כן אמרו שמים נבראו תחילה, לרמז על היחוד השלם אשר מעילא לתתא, שהוא להמשיך משמים שפע אור על הארץ ולדרים עליה צכדי להיטיב לצריותיו.

'ארץ נבראת תחילה' רמז ליחוד מתתא לעילא

ובית הלל מדברים מטעם השני שהוא צגין דישתמודעין ליה, ועל כן אמרו ארץ נבראת תחילה, לרמז על היחוד השלם מתתא לעילא, לקשר ולדבק הארץ וכל אשר עליה לשמי השמים, ויאמר כל אשר נשמה צאפו ה' אלהי ישראל מלך' וכו', צגין דישתמודעין ליה להדר שמו צכל הארץ.

הבריאה הייתה באיתערותא מלעילא וההשפעה אח"כ בהתעוררות מלמטה

וע"ז כן אמר רבי יוחנן משום חכמים לצריחה שמים קדמו, כי ידוע אשר צעת הצריחה לא היה שום איתערותא מלתתא, כי לא היה אז שום צריחה להעשות איתערותא מאתו, והיה העלאת מייך נוקצין מניה וציה צכדי לצרוח את העולם, כמו שאיתא כל זאת צצצרי האר"י ז"ל (ראה עץ חיים שער ח פ"ו, שער לט דרוש צ), ועל כן היה תחילה היחוד מעילא לתתא, ולזה לצריחה שמים קדמו. אבל לשכלול שהוא היסוד